

Ervaringen met huishoudelijke en consumentenvoorlichting

C. E. VAN DEN BAN-WILLINGE PRINS

In februari 1985 werd in het Tijdschrift voor Huishoudkunde 6 (1) informatie gegeven over de plannen voor de ontwikkeling van een experimentele structuur voor Huishoudelijke en Consumentenvoorlichting. Het Ministerie van WVC had voor een periode van drie jaar geld beschikbaar gesteld voor experimentele voorlichtingsprojecten, op basis van een advies uitgebracht door het organisatiebureau Bakkenist, Spits en Co. In de loop van 1984 begon de daartoe ingestelde commissie met de voorbereidingen. Nu die periode van drie jaar ongeveer voorbij is kan een voorlopige balans worden opgemaakt.

In september 1984 werd gestart met de terreinverkenning voor 5 kleinschalige, lokale, doelgroepgerichte voorlichtingsprojecten, waarvoor per lokatie twee part-time medewerkers werden aangetrokken, één vanuit het huishoudelijke en consumentenwerk en één vanuit opbouwwerk. Na een voorbereidingsperiode zou gestart moeten worden met kleinschalige voorlichtingsprojecten, aansluitend bij al aanwezige initiatieven en mogelijkheden.

Consumentenbond en Konsumenten Kontakt zouden een bijdrage leveren in de ontwikkeling van voorlichtingsmateriaal. De voorbereidings/begeleidingscommissie zou zorgen voor mogelijkheden van uitwisseling van ervaringen en ondersteuning van de projectmedewerkers. SWOKA werd belast met evaluatie van het experiment.

In de praktijk bleek dat de hierboven beschreven opzet niet uitvoerbaar was. De ontwikkelingen binnen het totale experiment verliepen anders dan de voorbereidingscommissie zich had voorgesteld. Achteraf zijn daarvoor verschillende redenen aan te geven.

Door de dreigende bezuinigingen bij het Ministerie van WVC was het noodzakelijk op korte termijn met het experiment te starten, omdat anders het hele experiment geen doorgang

zou vinden. De organisaties die bij het experiment betrokken waren, zijn met verschillende verwachtingen en vanuit verschillende werkkorrelen aan de voorbereidingen begonnen. Door de tijdsdruk is er te weinig gelegenheid geweest om van te voren tot in details tot duidelijke overeenstemming over het verloop van de lokale projecten te komen. De globale consensus liet te veel ruimte voor misverstanden over de invulling en de verantwoordelijkheden.

Een meerderheid in de voorbereidingscommissie was van mening dat de lokale projecten een centrale "sturing" en begeleiding nodig zouden hebben, omdat tot in detail van het totale experiment was om methodieken te ontwikkelen, die ook na de experimenteerperiode, zonder de intensieve begeleiding, elders bruikbaar konden zijn. Vanuit het gedecentraliseerde opbouwwerk had men onoverkomelijke moeite met deze opvatting; men wilde de verantwoordelijkheid voor de lokale projecten ook daar laten.

Elders in het "consumentenveld" hadden ontwikkelingen plaats, die het verloop van dit experiment niet onberoerd hebben gelaten (o.a. ontwikkelingen rond HVP en Consument en Huishouding). Een en ander heeft er toe geleid dat op beperkte schaal ervaring is opgedaan, die relevant is voor voorlichting en achterstandsgroepen. Van gedachten over een "experimentele structuur" voor huishoudelijke en consumentenvoorlichting is nog geen sprake. Een aantal lokale projecten is voortijdig gestopt. De ervaringen daar opgedaan bieden wel aanknopingspunten om mee verder te werken.

Van alles wat zich in deze drie jaar heeft afgespeeld wordt verslag uitgebracht aan het Ministerie van WVC, zodat de opgedane ervaringen in de toekomst gebruikt kunnen worden. Nu zijn al de volgende zaken te melden.

- "Voorlichting aan achterstandsgroepen". SWOKA- publicatie nr. 34, 1986 Internationale ervaringen, literatuurstudie. Drs. L. R. J. van den Beucken publiceerde daarover al in het Tijdschrift voor Huishoudkunde 7(4) 1986. Om

de in de literatuurstudie verkregen informatie, o.a. over randvoorwaarden waaraan voorlichtingscampagnes voor moeilijk bereikbare groepen zouden moeten voldoen om enig resultaat te kunnen verwachten, voor de praktijk toegankelijk te maken, is het SWOKA rapport door Joke de Walle-Sevenster bewerkt tot een VUGA uitgave "Voorlichting aan Achterstandsgroepen".

- Voorlichtingsproject Maastricht. In het nu nog lopende lokale project in Maastricht wordt o.a. gewerkt in een woningrenovatieproject waar bewoners te maken krijgen met nieuwe verwarmingsapparatuur. De voorlichting over het gebruik daarvan zal daar met behulp van vrijwilligers uit de betreffende buurt worden gegeven. De projectmedewerkers verzorgen een trainingsprogramma voor deze vrijwilligers en begeleiden de voorlichtingscampagne. SWOKA evalueert dit voorlichtingsproject. De ervaringen uit de literatuurstudie én uit een ander Nederlands project buurtgerichte voorlichting energiebesparing worden hiermee in de praktijk getoetst.

- "Kijk U Rijk" Stook- en Servicekostenproject. Door Konsumenten Kontakt is in samenwerking met de Stichting Woonenergie, het Nederlands Verbond van Huurders en de RVU educatieve omroep een serie radio- en televisieprogramma's met bijbehorende brochures ontwikkeld over allerlei aspecten van de kosten van wonen. De manier van samenwerken was voor de betrokkenen een goede ervaring die voor hen bevredigend verliep. De programma's werden uitgezonden in RVU zendtijd. De brochures werden op aanvraag toegezonden. Er werd dus eigen initiatief verwacht van de belangstellenden. Dat maakte dat in eerste instantie niet precies de beoogde doelgroep werd bereikt. Er is wél materiaal ontwikkeld dat nog in de vorm van video- en cassettebanden beschikbaar is voor voorlichtingsprojecten. De bijbehorende brochures zijn ook nog verkrijgbaar.

- "Huishouden, duizend en één dingen doen" tentoonstelling in Venray. Na een lange en zorgvuldige voorbereiding is in november 1986 in Venray een tentoonstelling gehouden, waaraan een aantal lokale organisaties en groepen meewerkte, die zich allen met een of ander aspect van huishoudvoering en betaalbaarheid bezighouden. De tentoonstelling genoot veel belangstelling. Ook hier is het dan weer de vraag of degenen voor wie het wordt opgezet ook werkelijk komen. Het is wel duidelijk dat in de voorbereidingsperiode en tijdens de tentoonstelling de meewerkende groepen elkaars werk beter hebben leren ken-

Huishouden, duizend en één dingen doen.

nen en het vaste voornemen hebben om tot betere samenwerking en tot betere aansluiting bij de behoeften van de doelgroepen te komen. De wethouder die de tentoonstelling opende was bereid om mee te denken over vervolgvactiteiten. Op deze manier kan een tentoonstelling een middel zijn om lokale groepen te mobiliseren om gezamenlijke buurtgerichte voorlichtingsactiviteiten voor te bereiden samen met "voortrekkers", sociale netwerken uit de betreffende buurt. Goede ondersteuning is dan wel nodig; er moet iemand zijn die de voortgang en de coördinatie bewaakt. De hier opgedane ervaringen worden verwerkt in een handleiding.

Hoewel het experiment huishoudelijke en consumentenvoorlichting niet is verlopen zoals dat bij de start werd verwacht, en het ook niet de resultaten heeft opgeleverd die men misschien verwachtte is er toch veel ervaring opgedaan. Er is behoefte om door te gaan op basis van de opgedane kennis in dit experiment én in een project buurtgerichte voorlichting energiebesparing dat ook in dezelfde periode (gefinancierd door de Ministeries van EZ en VROM) heeft plaatsgehad.

Om meer mensen te bereiken met huishoudelijke en consumentenvoorlichting zullen sociale netwerken en buurtbewoners gemobiliseerd moeten worden. Huishoudwetenschappers zullen zich misschien nog meer dan tot nu toe met voorlichtingscampagnes en onderzoek op dit terrein bezig moeten houden om de verschillende aspecten van de huishoudvoering in de voorlichting tot hun recht te laten komen.

Auteur

Jr. C. E. van den Ban-Willinge Prins, voorzitter voorbereidings/begeleidingscommissie Experimentele structuur huishoudelijke en consumentenvoorlichting.